

Hoogervorst

werkgevers wel. Die willen niet het putje van het systeem worden. Het is politiek gezien wel gemakkelijk om het maar bij de werkgevers neer te leggen. Ik heb daarom gezegd dat ik bereid was wettelijk de 50%-grens aan de werkgeversbijdrage aan de totaalkosten te regelen, zodat er een extra drempel is om alles maar bij de werkgevers neer te leggen.

De heer Buijs heeft gerefereerd aan de DBC's. Hij heeft een suggestie gedaan over de DRG-systematiek. Wij gaan in juni met elkaar praten over DBC's. Ik zal graag zijn suggestie schriftelijk commentariseren en dit commentaar nog voor die bijeenkomst aan de Kamer doen toekomen.

Over het wegblijftarief komen wij nog te spreken. Dat wil ik dan ook even parkeren. Ik begrijp de gevoelens van de meerderheid van de Kamer, maar het gaat om een zeer ingewikkelde zaak.

Ik heb hem kennelijk niet weten te overtuigen van de huisarts in de no claim. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat als er één belangrijk onderdeel is van ons zorgstelsel dat zwaar onder druk staat, het de huisarts is. Hoe ironisch het ook moge klinken, zo'n no claim kan volgens mij juist bijdragen aan de toegankelijkheid van de huisarts, met name in de grote steden.

Mevrouw Schippers refereerde aan het VVD-voorstel voor de no claim. Dat is inderdaad niet strijdig met de plannen van de regering. Ik heb verder begrepen dat het VVD-voorstel niet is gelanceerd als een idee dat zomaar, één-twee-drie kan worden ingevoerd; het is meer een verfijning die wel het een en ander zou vergen in de sfeer van automatisering en zorgpas. Wellicht kan dit voorstel in de toekomst een rol spelen. Terecht wijst zij erop dat particulieren niet alleen hun eigen premie moeten betalen, maar ook via de MOOZ en de WTZ een zware premielast hebben ± in die zin is de particuliere verzekering in feite ook al een soort ziekenfonds geworden. Ik begrijp dat mevrouw Schippers veel waarde hecht aan een reëel begin van marktwerking bij de vrije DBC's. Ik zet alles op alles om daarmee echt te kunnen beginnen op 1 januari.

Nu de kwestie van het opnemen in een gedragscode van een acceptatieplicht voor aanvullende verzekeringen. Ik vind dit een moeilijke zaak. We zouden kunnen bekijken of dit Europeesrechtelijk mogelijk is, maar

volgens mij leidt zoiets altijd tot een soort basispakket. Bij een acceptatieplicht vindt immers altijd zelfselectie plaats, waardoor met name de slechte risico's naar de verzekeraars stromen. Als er daardoor weer een risicovereveningssysteem moet komen, ben je volgens mij verder van huis.

Mevrouw **Schippers** (VVD): Voor alle helderheid: ik pleit zeker niet voor een acceptatieplicht van een aanvullende verzekering; dat misverstand wil ik uit de wereld hebben. Maar ik heb van zorgverzekeraars begrepen dat zij bezig zijn met een gedragscode waarin zoiets wordt opgenomen. Vandaar mijn vraag.

Minister **Hoogervorst**: Ik denk dat het zal leiden tot wat ik zojuist heb geschetst, ook al is dit niet wettelijk geregeld.

Mevrouw **Schippers** (VVD): Mij gaat het erom of het daadwerkelijk mogelijk is afspraken hierover mededingingsrechtelijk, in een vrije markt, mogelijk?

Minister **Hoogervorst**: Dat kan ik niet op voorhand zeggen, dat zou ik met Europese deskundigen en de NMa moeten bespreken. Maar volgens mij leidt zoiets echt tot een soort collectieve verzekering.

De heer **Bakker** (D66): Een verbod op koppelverkoop is volgens mij wel mogelijk. Daar los je het probleem ook mee op.

Minister **Hoogervorst**: Dat is een andere kwestie. Maar of je het probleem daarmee oplost, is volgens mij ook de vraag. Wat gaan verzekeraars doen, wat worden hun toelatingscriteria voor aanvullende verzekeringen als dit volledig wordt losgekoppeld? Nu heeft men al vaak het gevoel dat men met een basisverzekering wat wordt gecompenseerd voor de risicoverevening en neemt men een beetje verlies op de aanvullende verzekeringen voor lief. Ik moet nog zien of men zo coulant zal zijn als dit helemaal van elkaar wordt losgekoppeld. Ik wil deze kwestie echter graag nog eens bekijken. We kunnen er tijdens de behandeling van de wet op terugkomen.

Ik had nog niet gereageerd op het uiteenlopen van de reserves van de

ziekenfondsen en de particuliere verzekeraars. Ik ben deze kwestie nog aan het bekijken. Wij moeten echter niet te veel willen streven naar een volledig level playing field, want dat zal niet mogelijk zijn. Particuliere verzekeraars hebben misschien het voordeel dat zij wat ruimer in de slappe was zitten, de ziekenfondsen hebben vaak een veel sterkere regionale positie en meer ervaring met inkoop en kostenbeheersing. Hoe dat tegen elkaar opweegt, kan niet met een schaarjtje worden geknipt. Ik laat hier nog naar kijken.

Er moeten nog enkele knopen worden doorgehakt op het gebied van het toezicht. Zodra dat is gebeurd, zal ik de Kamer meer in detail informeren over hoe wij het toezicht voor ons zien. Ik vermoed dat dit in het wetsvoorstel zal gebeuren. Ik hoop binnen niet al te lange tijd met het wetsvoorstel te komen. Anders komt er misschien een aparte notitie. Ik hoop dat uw Kamer dat nog even aan mij wil overlaten.

De heer Bakker heeft nogmaals gesproken over zijn zorgen over de plannen in de AWBZ. In samenhang daarmee heeft hij de kwestie van de bureaucratie naar voren gebracht. Ik stel voor dat wij deze discussie hervatten wanneer ik de nadere notitie heb gestuurd. Ik dank de Kamer voor haar aandacht en voor haar vragen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 11 maart 2004 over de **geestelijke gezondheidszorg**.

De **voorzitter**: Het regime bij dit debat is dat de sprekers alleen moties mogen indienen. Ook het vragen van een verduidelijking kan alleen over een motie gaan. Iedereen heeft twee minuten spreektijd. Ik geef mevrouw Kant als eerste het woord.

□

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Ik wil moties indienen over de maatregel voor de beperking van het aantal psychotherapiebehandelingen. In het

Kant

algemeen overleg daarover heb ik al gesteld dat de maatregel eerder tot duurdere zorg dan tot een bezuiniging leidt. Ook de sector verwacht dat. In dat verband heeft men een voorstel ontwikkeld, waarin een alternatief wordt aangegeven met dezelfde bezuiniging maar zonder de negatieve effecten die tot duurdere zorg leiden. Dit lijkt mij beter dan de maatregel die de minister voorstelt, en daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het aannemelijk is dat de maatregel tot beperking van de vergoeding van het aantal behandelingen psychotherapie niet zal leiden tot een bezuiniging maar de zorg juist duurder maakt;

overwegende dat de sector gezamenlijk met een voorstel is gekomen dat naar hun zeggen de beoogde bezuiniging oplevert, zonder de nadelige effecten die de zorg weer duurder kunnen maken;

verzoekt de minister, met de sector in overleg te treden over hun alternatief en op basis daarvan serieus te overwegen hun alternatief over te nemen in plaats van de huidige maatregel,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Kant. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 53 (25424).

Mevrouw Kant (SP): Het mag duidelijk zijn dat mijn fractie de maatregel liever helemaal van tafel heeft. Als er echter een beter alternatief is dat een bezuiniging oplevert ten opzichte van het alternatief van de minister en minder gevolgen heeft voor de patiënten, dan kan niemand daar toch tegen zijn. Vandaar dit verzoek.

Er komt in ieder geval een maatregel met een beperking van het aantal behandelingen. Als dat gebeurt, moet je weten hoe het uitpakt. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er een maatregel wordt doorgevoerd waarin het aantal behandelingen psychotherapie wordt beperkt;

verzoekt de regering, opdracht te geven tot het uitvoeren van een wetenschappelijk onderzoek naar de mogelijke effecten van deze maatregel,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Kant. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 54 (25424).

Mevrouw Kant (SP): Ik wil nog eens benadrukken dat mijn fractie liever heeft dat de maatregel helemaal van tafel gaat. Daar zal echter geen meerderheid voor zijn. Als er dan toch een beperking komt, is dat een goede mogelijkheid om dit wetenschappelijk te onderzoeken met een controlegroep. Op wetenschappelijke basis kan dan worden geconcludeerd of dit wel of geen goede maatregel is.

Mevrouw Tonkens (GroenLinks): Voorzitter. Tijdens het algemeen overleg is onder andere gesproken over de eigen bijdrage voor de ondersteunende en activerende begeleiding. De hele Kamer heeft ernstige bedenkingen of dit een goede maatregel is. In dat kader is beloofd dat in het onderzoek van het CVZ daaraan aandacht zou worden besteed, zodat wij dit punt gefundeerder zouden kunnen bespreken en beoordelen. Dit CVZ-onderzoek heeft wel plaatsgevonden, maar zonder dit onderdeel. Dat betekent dat de Kamer hierover niet kan beslissen en dat er geen maatregelen mogen worden genomen. Daarover gaat mijn motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister van VWS tijdens het algemeen overleg van 11 maart 2004 heeft verzekerd dat het CVZ ook de effecten van de eigen bijdrage extramurale GGZ zou onderzoeken en dat de minister "niets zal doen voordat het onderzoek van het CVZ is afgerond";

constaterende dat het onderzoek van het CVZ alleen gaat over de eigen bijdragen in de thuiszorg en niets zegt over extramurale GGZ;

overwegende dat het invoeren van een eigen bijdrage voor ondersteunende en activerende begeleiding naar verwachting ongewenste en onbedoelde effecten heeft;

verzoekt de regering, alsnog onderzoek te (laten) doen naar de verwachte effecten van het invoeren van een eigen bijdrage voor ondersteunende en activerende begeleiding in de gehandicaptenzorg en de GGZ;

verzoekt de regering voorts, de resultaten van dit onderzoek aan de Kamer toe te zenden en geen verdere stappen te zetten om de eigen bijdrage voor ondersteunende en activerende begeleiding in te voeren voordat het onderzoek in de Kamer is besproken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Tonkens. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 55 (25424).

Mevrouw Van Dijken (PvdA): Voorzitter. Het is mooi weer voor de kerst, maar met deze beraadslagingen zal het iets anders gaan.

De voorzitter: Let u maar op de kerstverlichting.

Mevrouw Van Dijken (PvdA): Voorzitter. Wij hadden totaal geen behoefte aan deze bezuinigingsactie. Ik stem in met de woorden van mevrouw Kant dat wij het niet gaan redden. Om te proberen toch iets te redden, dien ik de volgende motie in.

Van Dijken

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat voor patiënten met een persoonlijkheidsstoornis voldoende is aangetoond dat adequate behandeling mogelijk is;

overwegende dat een adequate behandeling bij persoonlijkheidsstoornissen vaak meer dan 50 zittingen behoeft;

overwegende dat onderzoek heeft aangetoond dat adequate behandeling een zeer positief effect heeft op terugdringing van het ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en verdergaande somatische en psychiatrische zorg, inclusief opnames;

verzoekt de regering, de beperking tot 50 zittingen voor patiënten met een persoonlijkheidsstoornis te handhaven op 90 zittingen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Dijken en Tonkens. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 56 (25424).

Mevrouw **Van Dijken** (PvdA): In het algemeen overleg over de GGZ hebben wij heel nadrukkelijk laten weten hoe wij aankijken tegen de invoering van de eigen bijdrage voor de extramurale GGZ en de activiteitenbijdrage voor zorg en diensten. Wij hebben daartegen heel veel bezwaren. De minister heeft toen het voorstel gedaan om even te wachten op de uitkomsten van het onderzoek. Volgende week is er een rondetafelgesprek. Ik zag geen aanleiding om namens mijn fractie dit VAO aan te vragen. Nu dit toch plaatsvindt, dien ik de motie in die ik toen heb aangekondigd.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat voor chronisch psychiatrische patiënten vanwege de aard van hun ziekte een drempelloze

toegang tot voor hen noodzakelijke zorg, ook wanneer zij daar zelf niet om hebben gevraagd, essentieel is;

overwegende dat het opwerpen van een drempel door een eigen bijdrage niet alleen chronisch psychiatrische patiënten zelf onevenredig hard treft, maar ook maatschappelijke gevolgen zal hebben, omdat de kans dat de patiënt afhaakt daardoor alleen maar groter wordt;

overwegende dat de opbrengst van een dergelijke eigenbijdrageregeling relatief gering zal zijn vanwege de inkomenspositie van bedoelde chronisch psychiatrische patiënten;

overwegende dat de administratieve belasting om de eigen bijdrage vast te stellen en te innen aanzienlijk zal zijn en de terugverdientijd erg kort;

overwegende dat er een reëel risico bestaat op substitutie naar duurdere vormen van zorg;

verzoekt de regering, af te zien van invoering van een eigen bijdrage voor extramurale diensten, zorg en activiteiten vanuit de GGZ,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Dijken en Tonkens. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 57 (25424).

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

□

Minister Hoogervorst: Voorzitter. Het lijkt mij het beste om de moties te commentariseren. Ik begin met de motie van mevrouw Kant. Zij vraagt mij om het voorstel van de beroepsgroep met betrekking tot het aantal psychotherapiebehandelingen over te nemen. Ik krijg vanuit de beroepsgroep uiteenlopende signalen. Sommigen zeggen dat mijn maatregel veel meer oplevert dan men had gedacht en daarom zou het uitgebreid moeten worden. Anderen zeggen weer dat het veel meer gaat kosten dan het zal opleveren. Wij zijn uitgegaan van berekeningen die wij naar beste weten en geweten hebben gemaakt. Wij hebben sterk het vermoeden dat het voorstel van de beroepsgroep niet de gewenste

financiële effecten zal hebben. Wij hebben dit nu wel vier of vijf keer besproken en ik stel voor dat wij nu uitvoeren wat al bij de vorige gelegenheden is vastgesteld. Zoals al eerder gezegd, ben ik wel bereid om een onderzoek te laten doen. Het kan binnen één jaar geen gedegen wetenschappelijk onderzoek worden, maar ik ben bereid om de effecten van de maatregel samen met de beroepsgroepen te monitoren. Dan verwacht ik echter wel dat de beroepsgroepen gewoon loyaal meewerken aan de uitvoering van de maatregel, anders zal het niet lukken. Ik bedoel dit niet als een dreigement, maar ik heb loyale medewerking nodig om de monitoring te kunnen uitvoeren.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Nu zijn beide moties in een keer behandeld. Ik wil over allebei de moties nog iets vragen. Allereerst zou ik het op prijs stellen als de minister echt ging lezen wat er in mijn eerste motie staat. Ik heb niet verzocht om automatisch het voorstel van de sector over te nemen. Dat mag van mij, daar ben ik erg voor. Ik vraag het echter niet, omdat ik van tevoren wist dat de minister dat toch niet zou doen. De berekeningen en de voorstellen van de beroepsgroep zien er heel gedegen uit. Er is goed doordacht wat de gevolgen zouden kunnen zijn. Dat soort onderbouwingen heb ik van het ministerie niet. Is de minister bereid om met de sector over dat voorstel en de gevolgen daarvan nog een keer om de tafel te gaan zitten en de maatregel alsnog aan te passen, indien de beroepsgroep hem van de noodzaak daarvan weet te overtuigen? Het gaat er in dit geval niet om dat de minister en ik van mening verschillen over de bezuinigingen. Het gaat mij om iets anders: als er al een maatregel komt, laat dat dan de best mogelijke maatregel zijn die ons niet later weer voor duurdere zorg stelt.

Minister Hoogervorst: Voorzitter. Wij hebben hier uitvoerig naar gekeken. Ik heb ook een aantal toezeggingen gedaan aan de Kamer. Ik weet dat mevrouw Kant het daar niet mee eens is, wij kennen elkaar. Toch heb ik een aantal concessies gedaan. Nog in het laatste overleg heb ik kinderen op 50 behandelingen gezet. Op een gegeven moment moet je de knoop doorhakken. Je

Mevrouw Kant (SP)

© M. Sablerolle ± Gouda

zult toch nooit precies weten wat de effecten zullen zijn. Ik ben bereid om samen met de doelgroepen de zaak te gaan monitoren. Wij kunnen in de komende tijd bezien wat er inhoudelijk en financieel uitkomt. Ik ben bereid dat met een open vizier te doen, maar wij moeten nu echt aan de slag.

Mevrouw **Kant** (SP): Ik heb ook nog een vraag over mijn tweede motie. De vraag betreft het monitoren. Mijn motie spreekt nadrukkelijk niet van monitoring, maar van een wetenschappelijk onderzoek. Als je een maatregel neemt waarin je beperkingen oplegt aan het aantal behandelingen, dan is het onderzoeken van de effecten daarvan een wetenschappelijk onderzoek en niet het bijhouden van wat er gebeurt. Ik verzoek nadrukkelijk om een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten.

Minister **Hoogervorst**: U wilt toch op korte termijn weten wat hier uitkomt. Een wetenschappelijk onderzoek zal veel meer tijd vergen. Ik neem aan dat u ook wilt weten wat wij met de volgende begroting hiervan moeten vinden. Dan moet u volgens mij genoeg nemen met de wat ruwere monitoring. Die wil ik in samenwerking met de beroepsgroep doen. Ik denk dat dit voor de beroepsgroep ook een belangrijke

gedachte is. Dat zal niet het wetenschappelijke gehalte kunnen hebben van een werkelijk diepgaande studie. Ik zou het wel kunnen toezeggen, maar het is niet reëel.

Mevrouw **Van Dijken** (PvdA): De beroepsgroep doet een handreiking. Zij stellen dat zij er goed naar hebben gekeken en dat zij denken dat het zo kan. U zegt nu een ruw onderzoek toe, een monitoring, waarbij u de beroepsgroep wilt betrekken. Dat is volgens mij niet verenigbaar. Het serieus bekijken van het voorstel dat is gemaakt op basis van deskundigheid kan toch nooit in verhouding staan tot een ruwe monitoring? U vraagt ondertussen wel van de beroepsgroepen dat zij er loyaal aan meewerken?

Minister **Hoogervorst**: Ik denk dat mijn toezegging dat ik de monitoring samen met de beroepsgroep wil opzetten voor hen heel belangrijk is. Men weet dan ongeveer wat ik ga onderzoeken. Er moet op een gegeven moment een politieke beslissing worden genomen. Wij hebben er bij de begrotingsbehandeling uitgebreid over gediscussieerd. Ik heb toen een concessie gedaan. Ik heb enkele weken terug ook nog een concessie gedaan. Op een gegeven moment moet er echter een beslissing worden genomen en dat heb ik

gedaan. Ik vraag de beroepsgroepen om mee te werken aan te monitoren.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Het gaat om het onderscheid tussen een onafhankelijke blik of een onderzoek dat door u en de beroepsgroep zelf wordt uitgevoerd. Laat u een onafhankelijk onderzoek doen?

Minister **Hoogervorst**: Ik weet nog niet hoe het precies zal worden vormgegeven. Het erbij betrekken van de beroepsgroep kan enigszins neutraliserend werken. Hierdoor kan er vanzelf een soort onafhankelijkheid ontstaan. Zij zijn uiteraard niet onafhankelijk. Ik beschouw mij zelf altijd graag als onafhankelijk, maar vanuit het oogpunt van de beroepsgroep ben ik dat natuurlijk niet. Als dat samen wordt gezet, ontstaat een soort neutralisering. Ik denk dat mijn toezegging dat zij erbij worden betrokken voor de beroepsgroep belangrijk is.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Heeft u net ook toegezegd dat u de uitkomsten van de monitoring serieus neemt en dat u daarop zo nodig terugkomt bij de volgende begroting?

Minister **Hoogervorst**: Als men een onderzoek doet, moet men serieus naar de uitkomsten kijken.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Als de beroepsgroep in het najaar, voor de begrotingsbehandeling, met deze voorstellen was gekomen, was u dan bereid geweest om nadrukkelijker naar deze voorstellen te kijken?

Minister **Hoogervorst**: Het is moeilijk om dat met terugwerkende kracht te beoordelen. Het is wel constructiever om in die maanden met dergelijke voorstellen te komen en wellicht had het geholpen. Dat is echter nauwelijks te zeggen met terugwerkende kracht. Ik heb hiermee denk ik ook gereageerd op de motie van mevrouw Van Dijken over het aantal zittingen.

Er zijn twee moties ingediend over de eigen bijdrage. Ik wil de Kamer vragen om nog één week geduld op te brengen. De staatssecretaris komt namelijk volgende week met de beloofde brief over hoe zij omgaat met het rapport van het CVZ. Ik denk dat ik er verstandig aan doe om u te vragen daar nog even op te wachten.

Hoogervorst

Aan de hand van deze brief kunt u uw conclusies trekken.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Ik begrijp hier niets van. Wij vroegen om een onderzoek inzake de eigen bijdrage voor activerende en ondersteunende begeleiding. U zegt dat de staatssecretaris een brief aan de Kamer zal sturen over een onderzoek. Dat onderzoek waar wij om vroegen, is er volgens mij nog niet.

Minister **Hoogervorst**: De brief gaat over de inning van de eigen bijdragen in de gehele AWBZ, inclusief de door u genoemde knelpunten.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks): Daar hebben wij al een brief over ontvangen van de staatssecretaris. Komt er een tweede deel?

Minister **Hoogervorst**: Er komt volgende week een brief naar aanleiding van het rapport dat het CVZ hierover heeft gemaakt op verzoek van de staatssecretaris. Daar komt de door u aangeroerde kwestie in aan de orde.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Op verzoek van mevrouw Tonkens en mevrouw Van Dijken stel ik voor, hun moties (25424, nrs. 55 en 57) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 17.17 uur tot 17.30 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over de actuele situatie in Irak (23432, nr. 154).**

De **voorzitter**: Alle sprekers hebben voor vier minuten ingetekend. Ik stel voor die discipline met elkaar ook op te brengen.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Bakker** (D66): Mijnheer de voorzitter. De regering noemt de situatie in Irak in de brief die zij ons gisteren heeft gestuurd zorgwekkend.

Dat is haast een understatement. Bijna als door een wonder is het in al Muthanna toch nog rustig. Misschien heeft dat te maken met het Nederlandse beleid om draagvlak te zoeken onder de bevolking. Het zou echter naïef zijn om te denken dat het vanzelf zo blijft. Het kan ieder moment omslaan. Op het moment dat ook tegen Nederlanders, burgers of militairen, acties worden ondernomen die hier hard inslaan, zal de discussie veranderen. Ook als dat gebeurt, zal het echter voor de Nederlandse regering geen reden mogen zijn om ogenblikkelijk op haar schreden terug te keren, net zo goed als dat in andere landen nu in discussie is. Je gaat niet naar een risicovol gebied om op het moment dat de risico's zich voordoen op je schreden terug te keren. Ik zeg niet dat iemand dat suggereert, maar wij moeten het duidelijk zeggen.

Een ding moet mij van het hart. In de krant lezen wij dat een delegatie van vier mensen van de SP op eigen houtje naar Irak is getrokken, met als doel om vanuit Noord-Irak via Bagdad met Nederlandse militairen van SFIR als een soort reisbureau uiteindelijk naar Zuid-Irak te gaan. Ik vind dat in de huidige situatie buitengewoon onverantwoordelijk. Het brengt onze mensen in gevaar en het brengt hen zelf in gevaar. Ik hoop dat de minister van Defensie duidelijk maakt dat die ondersteuning niet wordt geleverd door SFIR. Die mensen hebben wel wat anders te doen dan te taxiën voor SP-leden.

De heer **Van Bommel** (SP): Er wordt een onjuist beeld van de werkelijkheid geschetst. Er is contact met Defensie geweest over een troepenbezoek. Om veiligheidsredenen is dat door Defensie afgewezen. Er is dan ook afgezien van verdere pogingen om vanuit Noord-Irak naar de provincie al Muthanna te reizen, precies om de redenen die de heer Bakker noemt.

De heer **Bakker** (D66): Maar dat was toch wel het plan?

De heer **Van Bommel** (SP): Als de veiligheid daarbij een probleem zou zijn, zou ervan worden afgezien. Zulks is ook gebeurd.

De heer **Bakker** (D66): Eigenlijk onderstreept dit alleen maar mijn betoog. De SP kon de vorige week, toen zij het plan opvatte om te gaan,

toch ook zien dat dit buitengewoon onveilig en onverantwoordelijk zou zijn? De SP-delegatie zit nu vast in Noord-Irak. Wij zullen zien hoe lang het allemaal duurt. Ik vind dit soort politiek toerisme onverantwoordelijk.

Op de achtergrond van dit debat speelt de komende beslissing of Nederland al dan niet, in de tweede helft van het jaar, in Irak moet blijven. Ruim een maand geleden, begin maart, hebben wij daarover op een heel andere manier gediscussieerd dan nu. De regering gaf toen aan dat zij eigenlijk haar karwei daar in het tweede halfjaar wilde afmaken. De bevolking in al Muthanna vraagt ons daar ook om. Sindsdien is de situatie drastisch veranderd. Het gaat niet meer om het afmaken van een karwei, maar wellicht om een heel ander karwei, misschien zelfs wel om een heel andere operatie. Of Nederland aan zo'n operatie moet deelnemen, zal volstrekt afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de politieke context in pakweg de komende anderhalve maand.

Die politieke context omvat belangrijke elementen, om te beginnen de rol en de positie van de Verenigde Naties, in twee opzichten, namelijk de eigen rol van de VN in Irak en de politieke leiding via een resolutie van de Veiligheidsraad en het daarbij behorende mandaat.

Een tweede belangrijk element betreft de rol en de positie van de Europese Unie. Nederland is onderdeel van de trojka. Wij weten allemaal hoe het vorig jaar is gelopen. Juist met het oog op een ontwikkeling in de Veiligheidsraad is het van essentieel belang dat Europa met één mond weet te spreken.

In de derde plaats gaat het om de politieke ontwikkelingen in Irak. De machtsoverdracht is gepland, maar de vraag is of die zal plaatsvinden en, zo ja, hoe die zal plaatsvinden. Hoe groot is het draagvlak voor de nieuwe regering? Wat is het perspectief ten aanzien van de verkiezingen? De werkzaamheden van de heer Brahimi op dit punt moeten wij nog afwachten.

In de vierde plaats denk ik aan het type operatie waar wij mee te maken krijgen. Er zal niet meer sprake zijn van het afmaken van het karwei waaraan wij zijn begonnen. Verdere escalatie is namelijk niet ondenkbaar. Met dat scenario rijst de vraag wat wij het tweede halfjaar daar gaan doen. Kunnen wij daar iets doen en, zo ja, wat hebben wij dan nodig? Het